

УДК 821.161.2-31Єрм7Лов.09:7.047(0:82):111.11

DOI 10.31494/2412-933X-2019-1-9-131-138

THE DISPLAY OF THE EXISTENTIAL STATES IN THE WATER ELEMENT'S IMAGES IN V. YERMOLENKO'S NOVEL "AN OCEAN HUNTER. THE ODYSSEY'S STORY"

ПРОЕКЦІЯ ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ СТАНІВ В ОБРАЗАХ ВОДНОЇ СТИХІЇ В РОМАНІ В. ЄРМОЛЕНКА "ЛОВЕЦЬ ОКЕАНУ. ІСТОРІЯ ОДІССЕЯ"

OLHA FEDKO,

teacher of Cultural and Ukrainian
Studies Department

<https://orcid.org/0000-0002-2993-9471>

fedko_olga@ukr.net

Zaporozhzhia State Medical
University

✉ 26 Maiakovskiyi avenue,
Zaporizhzhia, Ukraine, 69035

ОЛЬГА ФЕДЬКО,

викладач

Запорізький державний медичний
університет

✉ проспект Маяковського, 26
м. Запоріжжя, 69035

Original manuscript received: August 17, 2019

Revised manuscript accepted: September 05, 2019

ABSTRACT

The article deals with the analysis of the marine images' role in the revealing of the heroes' existential states in V. Yermolenko's novel "An ocean hunter. The Odyssey's story". I. Yalom's concept of the ultimate concerns of life (freedom, isolation, meaninglessness, death) is involved. The permanent presence of the marine symbols in the text and their connection with the mythological tradition are noted.

Water as an archaic element has life-giving power, but in the novel it carries a threat and has its own will (images of Charybdis, Poseidon, Anthropos) or is represented as a form of posthumous being (Nausicaa wants to turn into a fish, Ariadne to dissolve in the water element). The sea in the novel is a topos of loneliness, both desirable (the path to reflection and self-test) and compelled (feeling unnecessary, abandoned, including Odysseus' inability to reunite with his family). Isolation is a reassessment of one's accomplishments, and it is necessary to make the return journey, atoning for sins and solving unresolved problems. A sea voyage in a novel is a form of artistic presentation of existential search. Facing the natural element Odysseus experiences his own anguish and helplessness, but at the same time, through the image "the great river of a nation" a sense of belonging to a powerful, superhuman force is transmitted. The sense of destabilization and limitedness is metaphorically compared to sailing in the sea – an open space, which is not subject to any man. However, paradoxically, the hero is addicted to this topos of freedom, the human presence fills it with transcendental sense.

The images of the water element (ocean, sea, ship, wave, abyss, bottom, river) are used in the novel "An ocean hunter. The Odyssey's story" to denote the depth of human emotions and the disclosure of existential states. They have an

ambivalent significance: the quintessence of life / mortal danger, the self-reflection topos / isolation, the place of freedom / an addictive space, the source of destabilization / embodiment of landmarks, etc.

Key words: *existential state, ultimate concerns of life, marine symbols, reflection, topos, myth.*

Художня література віддзеркалює світоглядні доміанти відповідної епохи та культурософські погляди митця. Рецепція відбувається у координатах “автор-читач-текст”, що надає їй особистісного виміру. Особливий інтерес становить переживання екзистенційних станів – самотності, страху, відчаю, туги, смерті (Ж.-П. Сартр, М. Гайдеггер, А. Камю), а також надії, радості, любові (Г. Марсель, К. Ясперс). І. Ялом зауважує, що “ми не залишаємося байдужими до правди вигаданих характерів, позаяк це наша власна правда. Більше того, визначні художні твори розповідають нам про нас самих” (Ялом, 1999: 27). У глибоко психологічних та філософських текстах прочитується загальнолюдське прагнення до саморефлексії, пошуку сенсу життя, розв’язання конфліктів, що забезпечує “резонування із попереднім досвідом читача, який впізнає себе і водночас чує те, що саме в цей момент хоче почути” (Щур, 2017: 50).

Одним із таких зразків мистецтва слова є роман В. Єрмоленка “Ловець океану. Історія Одиссея”, зітканий із ситуацій, “які дають нам відчуття граничний нерв емоцій, людських переживань” (Стащук, 2017). Оригінальною переробкою відомого міфу та високохудожнім ліричним стилем цей твір привернув увагу багатьох критиків (О. Борзик, Г. Василенко, М. Однорог, І. Стащук, О. Щур), однак він потребує глибших літературознавчих студій. Метою цієї розвідки є простеження ролі мариністичних образів у розкритті екзистенційних станів персонажів. Виняткове значення цих елементів топосу у художній літературі підкреслювали такі дослідники, як І. Багинська, Г. Клочек, С. Кочерга, С. Луцій, Р. Мовчан, М. Ткачук, О. Турган та ін. За словами С. Кочерги, “апеляція до морських образів з виразним підтекстом насамперед сконцентровує увагу реципієнта на інтенціях та рефлексіях героїв, посилює екзистенційні узагальнення в художньому тексті” (Кочерга, 2018: 42).

Елементи водної стихії пронизують усі рівні роману “Ловець Океану. Історія Одиссея”: від сюжетного-композиційного (назва, експозиція, наскрізний мотив морської подорожі) до мікрообразного (символічні деталі, тропіка).

Услід за міфологічною традицією, вода зображується як один з чотирьох первнів, наявний у всіх елементах світобудови, включаючи людські істоти. Такою доміантою в романі В. Єрмоленка є образ Океану, наділений глибоким міфопоетичним та філософським значенням. З одного боку, письменник реалізує панівні у стародавньому світі уявлення про його божественну сутність та життєдайну силу: “велика ріка, Океан, батько всіх речей” (Єрмоленко, 2017: 128), “душа космосу, хребет землі, він тримає досконале земне коло...” (Єрмоленко, 2017: 140), “...огортає твердь земну, мов своє дитя. Який був її початком і її межею” (Єрмоленко, 2017: 18). Водночас значення Океану глибоко символічне і персоналізоване для головного героя, що підкреслює назва

тексту. Вся оповідь будується на екзистенційному пошуку персонажа (“ловця Океану”), результатом якого стає усвідомлення особистістю свого призначення, її “шлях до себе”. Тож водні об’єкти виходять за межі географічного фактажу чи тла розвитку подій і виконують провідну психологічну функцію.

Попри наявний підзаголовок “Історія Одиссея” роман багатоплановий і поліфонічний (в окремих розділах функцію гомодієгетичного наратора замість Одиссея виконують Цирцея, Каліпсо, Навсіяка). Як слушно зауважує Т. Гребенюк, “авторська стратегія постійних змін суб’єктних позицій і форм оповіді оптимізує процес емпатичного читання роману” (Гребенюк, 2018: 94).

Яскравими прикладами використання образу моря (океану) як мірила людських емоцій є рядки “Хвилю кохання, океан ніжності” (Єрмоленко, 2017: 208), “І радість, як море, огортала його” (Єрмоленко, 2017: 214), “І я вже не міг відрізнити, ... де море, а де мій сум” (Єрмоленко, 2017: 23) тощо. Пейзажні елементи резонують із внутрішнім світом героїв, водночас водна стихія є метафоричним шляхом до подолання внутрішньої кризи, виходу з екзистенційних станів смутку, страху, болю. Переповідаючи міф про солоні від сліз смертних води моря, наратор вказує на катарсисну силу цієї стихії: “море бере їхній смуток і занурює в себе, розчиняє в собі, бере на себе їхній біль і тихо хитає його, розгойдує, розчиняє” (Єрмоленко, 2017: 77). Пов’язані з водними об’єктами образи використані у романі на позначення трансцендентного (“не вір глибині ріки і моря, вони не для людського розуму, вони не для людських сердець” (Єрмоленко, 2017: 25)), ключових культурософських понять: пам’ять (“Ці історії глибокі, як море, і безмежні, як океан. Ти пливеш ними, як пливли твої батьки і батьки твоїх батьків...” (Єрмоленко, 2017: 5), “...пам’ять затопила мене. Вона кинулася на мене, як море, що кидає свої хвилі на берег під час шторму” (Єрмоленко, 2017: 134)); доля (“...що було б, якби я піднявся на інший корабель” (Єрмоленко, 2017: 16)); нескінченність (“море не має меж” (Єрмоленко, 2017: 5), “Море тримало мене у своїх велетенських руках, я був комахою, яку воно може розчавити одним непомітним рухом” (Єрмоленко, 2017: 199)); вітальність (“Життя текло його венами, долаючи перепони, спускаючись бурхливими водоспадами” (Єрмоленко, 2017: 215), “...весь мій корабель дихав, як одне велике тіло” (Єрмоленко, 2017: 19)).

Детальний аналіз усієї представлені в романі палітри екзистенційних станів – завдання для значно ширшого дослідження, тому зосередимо увагу на домінантах цього тексту. Психолог-психоаналітик І. Ялом переконливо стверджує, що “кожна людина на певному етапі життя занурюється в похмурі роздуми й вступає в деякий контакт з кінцевими даностями життя” (Ялом, 1999: 21) – свободою, ізоляцією, безглуздя, смертю.

Центральним екзистенційним конфліктом є “протистояння між усвідомленням неминучості смерті і бажанням продовжувати жити” (Ялом, 1999: 12). Однак персонажам В. Єрмоленка притаманний

міфологічний світогляд, який зумовлює певний фаталізм у їхньому ставленні до загибелі. Своїм порятунком герой завдячує втручанням богів (Афіни, Еола, Іно, Зевса та ін.), протекція яких була для людини тієї епохи вкрай важливою. Показовою є емоційна реакція персонажа на здогадку, що Посейдон більше не тримає на нього зла – “камінь упав з ... плечей” (Єрмоленко, 2017: 27). Усвідомлення власної залежності від вищої сили – наскрізна лінія твору.

Мариністична символіка своєрідно використовується для розкриття діалектики вітальності та смертальності. З одного боку, якщо вода є квінтесенцією життя, то “смерть – втрата рідини” (Єрмоленко, 2017: 144). За словами Орфея, “ти живий, поки ти рідкий і текучий” (Єрмоленко, 2017: 144). Водна стихія з її мінливістю та плінністю відображає також здатність людини розвиватися та адаптуватися до нових умов. Непорушність є атрибутом вічного посмертного буття. З іншого боку, у романі реалізується також уявлення про море як “небезпечний чужий простір, що належить потойбічним силам” (Кочерга, 2018: 39), як давнього суперника людства: у плаванні “немає ворогів, окрім голоду та моря” (Єрмоленко, 2017: 92). Втіленням загрози у романі є також образи безжалісної до усіх мандрівників Харибди та розлюченого на Одиссея Посейдона.

Водночас у творі водна стихія наділена трансцендентною сутністю. Світосприйняття героя після подолання ним випробування кораблетрошею поглиблюється, загострюється. Перебуваючи у межовою стані, він у напівмаренні бачить на тлі океану моюру Антропос і свою нитку долі (розділ “Сирени”). Розмірковуючи про владу моря над людським життям, Одиссей замислюється: “чи справді воно знає про моє існування, щоб хотіти моєї смерті” (Єрмоленко, 2017: 199). Тож у романі цей первень наділений власною волею та бажаннями. Так, Каліпсо віддає йому право вирішити долю Одиссея – врятувати чи потопити мореплавця (розділ “Каліпсо”). “Темне глибоке море, що його бажань я ніколи не розуміла, що його любов і ненависть завжди були для мене таємницею, цього не хотіло” (Єрмоленко, 2017: 58), – розмірковує німфа про уникнення героєм загибелі. Морська стихія постає ще однією силою, особною від персоніфікованого образу Посейдона, що, подібно до бога, має владу над людським життям і смертю.

Варто відзначити своєрідність уявлень про потойбічне існування жіночих персонажів – Навсикаї та Аріадни, які чинять спробу самогубства. Вони обирають різний спосіб покінчити з життям, але обидва пов’язані з водою. Перша дівчина уявляє, що “перетворюється на велику білу рибу” (Єрмоленко, 2017: 47), кидуючись з кручі в море, друга, розрізавши вени, прагне розчинитися у стихії: “Я хотіла текти, як ріка, я хотіла, щоб моя душа вилілася кров’ю в море ... Я хотіла стати морем, я хотіла, щоб море стало мною” (Єрмоленко, 2017: 167). Обидва епізоди драматичні, сповнені трагедійної краси і пафосу.

Тож мариністичні елементи у романі “Ловець океану. Історія Одиссея” постають як втіленням смертельної небезпеки або людської долі, так і способом вічного буття. Через образ океану письменник намагається передати діалектику скінченності/нескінченності, “як людина, яка є смертною, здатна творити безсмертні речі або речі, що є більші, ніж її

життя” (Стащук, 2017). Саме тому концепти “історія” та “пам’ять” метафорично розкриваються у тексті через елементи водної стихії.

Усвідомлення безглуздості своєї екзистенції та власна ізоляція – зав’язка роману: Одіссей відчуває, що після десяти років війни і десяти років блукань “лишився ні з чим” (Єрмоленко, 2017: 13). Нарешті діставшись Ітаки, він опиняється “на самотньому порожньому узбережжі” (Єрмоленко, 2017: 18), де давно немає ані дружини, ані сина. “Моє власне життя стало для мене мале і нікчемне” (Єрмоленко, 2017: 10), – зізнається він. Колишній цар свідомо обирає шлях спокути, однак і на ньому його переслідує марність буття: “Іти назад складніше, ніж іти уперед. Ти ніби знаєш місцевість, але тебе гризе біль, відчуття того, що ти лише повертаєшся туди, звідки прийшов” (Єрмоленко, 2017: 199). Для завершення поневірянь необхідне кармічне очищення та звільнення від незавершених гештальтів. Показовим у цьому плані є епізод повторної зустрічі з сиренами: якщо вперше Одіссей вигадав спосіб утриматися на межі і, почувши їхні пісні, не потрапити під владу міфічних істот, то на зворотному шляху він усвідомлює необхідність пройти це випробування до кінця. Така неминучість того, що судилося, втілює конечність розв’язання внутрішніх конфліктів замість їх уникнення чи витіснення.

Думки Одіссея про сина сповнені фаталізму та смутку, наприклад: “він шукатиме мене в цьому безумному морі, а я шукатиму його, і ми знайдемо один одного лише на дні морському” (Єрмоленко, 2017: 15). Ця уявна картина виразно переживання персонажем своєї самотності. Йдеться насамперед не про фактичну площину (відсутність людей на острові), а про внутрішню (відчуття покинутості, непотрібності). Зворотню подорож Одіссея можна розглядати як художню версію подолання того екзистенційного конфлікту, що, за словами філософа І. Ялома, постає між “усвідомлюваною абсолютною ізоляцією та потребою в контакті, захисті, приналежності до більшого цілого” (Ялом, 1999: 13). Опанування Одіссеєм душевного спокою, викликаного зіткненням з ізоляцією як кінцевою даністю життя, пов’язане з реалізацією його лідерських якостей та спокутою. Рядки “Він відчув, ніби є початком і духом великої річки” (Єрмоленко, 2017: 205) засвідчують завершення пошуку ним свого місця у “повоєнному” світі, віднайдення душевної гармонії, усвідомлення своєї мети і призначення. Домінантна роль топосу повернення зумовлена необхідністю “знайти в ... блуканні якусь траєкторію. Так блукання перетворюється на осмислений шлях” (Стащук, 2017). Відчуття приналежності до народу, своєї ролі у відбудові нового “дому” є передумовою звільнення від тягаря безглуздості існування. Отже, водним об’єктам притаманна у романі амбівалентна символіка – за їх допомогою розкривається відчуття безпорадності та власної нищості перед стихією (“безумне море” життя) і водночас приналежності до могутньої сили, надлюдського (“велика ріка”).

В. Єрмоленко своїм романом продовжує літературну традицію використання мариністичних образів для проєкції екзистенційних станів персонажів. Лише наодинці людина здатна до повної реалізації

власного потенціалу та глибокої саморефлексії. Метафоричний образ загубленої посеред бурхливого моря істоти якнайкраще відтворює перед читачем усю палітру переживань персонажами життєвої кризи (нікчемність і безпорадність перед зовнішніми силами, дезорієнтація та пошук онтологічних констант, воля до життя та боротьби тощо). Класичним зразком такого тексту у світовій літературі є повість-притча Е. Хемінгвея “Старий і море”, в якій мотив самотності є одним із провідних. Перебування сам на сам зі стихією є невід’ємним елементом виробування “морем” в обох названих творах.

Згадуючи своє довоєнне життя на острові, головний герой роману “Ловець океану. Історія Одиссея” зізнається: “...я часто відпливав у відкрите море у пошуках риби та самотності” (Єрмоленко, 2017: 201), що відображає закладене в особистості бажання самоусвідомлення. За словами Одиссея, море – простір “тиші і спокою” та “відсутності співчуття” (Єрмоленко, 2017: 18–19), тобто топос, де можна почути внутрішній голос, виробувати власні сили, на час звільнитися від буденності та тиску зовнішніх обставин. Мандрівка океаном наділена трансцендентним значенням, це вихід з реального світу до іншої площини. “Коли ти йдеш у відкрите море, коли ти бачиш лише горизонт, океан та летючих риб, усе в світі завмирає, даючи тобі дорогу” (Єрмоленко, 2017: 26), – стверджує наратор.

Прагнення людини до свободи є загальноновизнаним, однак її усвідомлення викликає непевність та страх як “відсутність зовнішньої структури”: “ми не спираємося на жодний ґрунт, під нами – ніщо, порожнеча, безодня” (Ялом, 1999: 13). Відчуття дестабілізації й необмеженості метафорично порівнюється з перебуванням у морі як відкритому просторі, що непідвладний людині. Морська подорож у романі є формою художньої презентації екзистенційного пошуку: “Шлях до себе лежить через безодню. Ти мусиш пливати, ти мусиш стрибнути, ти мусиш летіти, щоб знайти самого себе” (Єрмоленко, 2017: 212). В. Єрмоленко часто вдається до використання образу безодні при описі водної стихії, однак не завжди він супроводжується негативною оцінкою персонажів: “Я дивився у безодню, і мені хотілося поринути глибоко” (Єрмоленко, 2017: 26), “Часом буває так, що ти занурюєшся у безодню, та безодня раптом стає ясна і чиста” (Єрмоленко, 2017: 28).

У романі “Ловець Океану” категорія свободи знаходить неоднозначне втілення. З одного боку, відпливаючи у море, Одиссей тікає від земних клопотів та відкриває перед собою безмежність (“Тридцять дев’ять людей узяв із собою Одиссей на свій корабель. Тридцять дев’ять в’язнів цариці, які знову віднашли свободу, мову та радість” (Єрмоленко, 2017: 136)). З іншого боку, вся зворотна подорож чоловіка визначена наперед. Домінантним символом його життя стає подарований Менеласом перстень. Сказані правителем слова “Змія – це твоє життя, коло – це твоя доля... ти можеш обирати стежки, але ти не можеш обирати шляху” (Єрмоленко, 2017: 66) виявилися пророчими. Образи водної стихії, морського змія, замкненого кола перебувають у нерозривному зв’язку, утілюючи центральну для роману спробу “впіймати вічність. Зловити свій океан” (Єрмоленко, 2017: 212).

Діалектика образу моря й свободи становить особливий інтерес, адже попри граничну відкритість цього топосу він пов'язаний із концептами “залежність” та “неволя”. Вода як архаїчний первень із давніх часів зачаровує людство і має над ним особливу владу. Тому, попри гучну назву “Ловець Океану”, роман зображує людину як раба морської стихії: “Море кликало мене до себе, запрошувало повертатися у свої хвилі, нашіптувало, що від нього я нікуди не втечу” (Єрмоленко, 2017: 9), “Море тримало нас у полоні, але цей полон був солодший, ніж свобода на землі, де мене ніхто не чекав” (Єрмоленко, 2017: 19). Водночас залежність між Одиссеєм та морем взаємна. “Я повернуся до моря, з яким я зрісся, яке вже не могло жити без мене” (Єрмоленко, 2017: 18), – зауважує головний герой. Подорож як постійний пошук та рух вперед стають єдиним прийнятним для нього способом існування, і водночас саме людська присутність наповнює цей простір трансцендентним змістом.

Отже, образи водної стихії (океан, море, корабель, хвиля, безодня, дно, ріка) використовуються у романі “Ловець океану. Історія Одиссея” для позначення глибини людських емоцій та розкриття екзистенційних станів. З огляду на філософську насиченість тексту та наскрізність мариністичної символіки, вона відіграє провідну роль при зображенні зіткнення особистості з кінцевими даностями буття – смертю, безглуздя, ізоляцією, свободою. Міркування про безглуздість існування, відсутність надійного ґрунту та орієнтирів, усвідомлення власної смертності та ізоляції перебувають у складному взаємозв'язку і відтворюють у художньому тексті діалектику людської душі.

Література

- 1.Гребенюк Т. Наративні форми репрезентації внутрішнього світу героя в романі Володимира Єрмоленка “Ловець океану. Історія Одиссея” / Т. Гребенюк // Сучасні проблеми мовознавства і літературознавства. – 2018. – Вип. 23. – С. 90–94.
- 2.Єрмоленко В. Ловець океану. Історія Одиссея / В. Єрмоленко. – Львів : Видавництво Старого Лева, 2017. – 216 с.
- 3.Кочерга С. Мариністичний код в українській драматургії раннього модернізму / С. Кочерга // Південний архів. Філологічні науки. – 2018. – Вип. 74. – С. 39–43.
- 4.Стащук І. Ловець метафор: як читати “Історію Одиссея” Володимира Єрмоленка / І. Стащук // Пороги: Незалежний молодіжний портал. – Режим доступу: <http://porogy.zp.ua/2017/07/lovets-metafor-yak-chytaty-istoriyu-odisseya-volodymyra-yermolenka/>
- 5.Щур О. Тепла історія від філософа / О. Щур // Український журнал. – 2017. – № 3. – С. 50.
- 6.Ялом И. Экзистенциальная психотерапия / И. Ялом; (пер. с англ. Т. Драбкиной). – Москва : Независимая фирма “Класс”, 1999. – 576 с.

References

- 1.Grebeniuk, T. (2018). *Narativni formy reprezentaciyi vnutrishnogo svitu heroja v romani Volodymyra Yermolenka “Lovec oceanu. Istoriya Odisseyi”* (Narrative forms of representation of character's mind in Volodymyr Yermolenko's novel “An ocean hunter. The Odyssey's story”), *Contemporary problems of linguistics and literary studies*, 23, 90–91 (in Ukrainian).

2. Yermolenko, V. (2017). *Lovecz okeanu. Istoriya Odisseye* (An ocean hunter. The Odyssey's story). Lviv : The Old Lion Publishing House (in Ukrainian).

3. Kocherga, S. (2018). *Marynistychnyj kod v ukrajinskij dramaturgiji doby rannogo modernizmu* (Marinistic code in Ukrainian dramaturgy of the future of modernism), Southern Archive. Philology, 74, 39–43 (in Ukrainian).

4. Stashuk, I. (2017) *Lovecz metafor: yak chytaty "Istoriyu Odisseye" Volodymyra Yermolenka* (Metaphor Catcher: How to Read Vladimir Yermolenko's "The Odyssey's story"), Thresholds: An Independent Youth Portal, Retrieved from: <http://porogy.zp.ua/2017/07/lovets-metafor-yak-chytaty-istoriyu-odisseye-volodymyra-yermolenka/> (in Ukrainian).

5. Shhur, O. (2017) *Tepla istoriya vid filosafo* (Warm story from the philosopher), Ukrainian Journal, 3, 50 (in Ukrainian).

6. Yalom, I. (1999) *Ekzistencialnaya psihoterapiya, per. z anhl.* (T. Drabkina, Trans.) (Existential psychotherapy). Moscow : Independent firm "Class" (in Russian)

АНОТАЦІЯ

У статті визначено роль мариністичних образів у розкритті екзистенційних станів героїв роману В. Ермоленка "Ловець океану. Історія Одиссея". Для аналізу залучено концепцію І. Ялома про кінцеві даності буття (свобода, ізоляція, безглуздя, смерть), зіткнення з якими породжує найбільш значимі та глибокі переживання і конфлікти. Відзначено наскрізність мариністичної символіки в тексті та її вкоріненість у міфологічну традицію.

Вода як архаїчний перень наділена життєдайною силою, однак у творі вона несе у собі загрозу і має власну волю (образи Харибди, Посейдона, Антропос) або постає формою посмертного буття (Навсікая прагне стати рибкою, Аріадна – злитися з водною стихією). Море у романі – топос самотності, як бажаної (шлях до рефлексії та самовипробування), так і вимушеної (відчуття непотрібності, покинутості, зокрема неспроможність Одиссея возз'єднатися з родиною). Унаслідок ізоляції відбувається переоцінка своїх досягнень, і постає необхідність здійснити зворотню мандрівку, спокутуючи гріхи та розв'язуючи невирішені проблеми. Морська подорож у романі є формою художньої презентації екзистенційного пошуку. У зіткненні зі стихією Одиссей переживає власну ніцність та безпорадність, водночас через її образ (велика ріка народу) передається відчуття приналежності до могутньої сили, надлюдського. Відчуття дестабілізації й необмеженості метафорично порівнюється з перебуванням у морі як відкритому просторі, що непідвладний людині. Однак парадоксально герой відчуває залежність від цього топосу свободи, а саме людська присутність наповнює його трансцендентним змістом.

Образи водної стихії (океан, море, корабель, хвиля, безодня, дно, ріка) використовуються у романі "Ловець океану. Історія Одиссея" для позначення глибини людських емоцій та розкриття екзистенційних станів. Їм притаманне амбівалентне значення: квінтесенція життя / смертельна небезпека, топос саморефлексії / ізоляція, простір свободи / зневолююча стихія, джерело дестабілізації / утілення орієнтирів тощо.

Ключові слова: екзистенційний стан, кінцеві даності буття, мариністична символіка, рефлексія, топос, міф.